

1. Profiel 4: Algemeen

Leerlingen worden onder andere in een Profiel 4 geplaatst vanwege hun cognitieve niveau ($60 < IQ < 70$) en het behaalde leerlijn-niveau. (aan het eind van de SO periode worden vaardigheden op niveau 9 beheerst. Aan het eind van de VSO periode worden vaardigheden op niveau 12/13/14 beheerst)

Bij leerlingen met profiel 4 speelt comorbiditeit vaak een rol. (dit is een bijkomende beperking voortkomend uit een syndroom, een beperking op motorisch of zintuiglijk vlak, een stoornis in het autistisch spectrum, of een andere psychiatrische beperking zoals bijvoorbeeld ADHD, ADD, ODD) In het VSO is er bijna altijd sprake van comorbiditeit bij leerlingen met een profiel 4. Andere leerlingen zijn namelijk al op jongere leeftijd doorgestroomd naar andere vormen van onderwijs

Het onderwijs in dit arbeidsmarktgerichte profiel bereidt leerlingen voor op functies binnen de regionale arbeidsmarkt tot *maximaal* (in uitzonderlijke gevallen) het niveau van de assistentenopleiding mbo-1. Leerlingen in dit uitstroomprofiel werken voortdurend aan praktische, sociale, communicatieve en creatieve competenties. Er wordt hierbij expliciet gelet op wat deze competenties inhouden voor het werken, het wonen en de vrijetijdsbesteding van de leerling na het verlaten van de school. Doel is de leerling een zo groot mogelijke kans te geven op arbeid. Uitstroom met een arbeidscontract is dan ook een effectieve graadmeter voor succes, zowel voor de leerling als voor de school.

Leerlingen die duurzaam op de arbeidsmarkt kunnen participeren, maar niet in staat zijn een regulier diploma te behalen, worden onder meer door middel van praktijklessen en stages zo goed mogelijk voorbereid op de arbeidsmarkt. Het onderwijs is gericht op zo zelfstandig mogelijk participeren in arbeid en maatschappij.

De leerlingen ontvangen een VSO-getuigschrift op grond van het doorlopen van de leerroute die voorbereid op de arbeidsmarkt. Er worden kerndoelen vastgesteld voor het uitstroomprofiel arbeid. De kerndoelen zijn gericht op praktische toepassing bij wonen, werken en vrijetijdsbesteding en bevatten ten minste de aspecten voorbereiding op arbeid, Nederlandse taal, rekenen en wiskunde, Engels, oriëntatie op wonen, burgerschap en vrijetijdsbesteding. Voor de algemeen vormende elementen zijn de kerndoelen tevens einddoelen. Het leren omgaan met moderne (digitale) media vormt een nadrukkelijk onderdeel van het onderwijsaanbod.

Aanvankelijk zal de leerling grotendeels aan de kerndoelen werken, later krijgen beroepscompetenties steeds meer nadruk. Deze zijn afgeleid van de beroepskwalificatiedossiers zoals de kwalificatiestructuur beroepsonderwijs die kent. Deze kwalificaties hebben namelijk herkenbare arbeidsmarktwaarde. De opbrengsten worden gemeten met behulp van de competentielijn arbeidsvaardigheden. De kerndoelen kunnen onderdeel zijn van het werken in de praktijk, zij worden niet altijd op school onderwezen. Daar waar nodig zoekt de school partners buiten de school om dit niveau te kunnen bereiken.

2. Profiel 4: Leerling- kenmerken

Leerling-kenmerken; Algemeen

- Lichte verstandelijke beperking IQ bereik; $61 < IQ < 70$
- Vergelijkbaar ontwikkelingsniveau: 7- 12 jaar
- In SO en VSO: volgen de leerlingen regulier zml onderwijs
- Zeer frequent sprake van co- morbiditeit: PDD, ADHD, hechtingsproblematiek, Prader- Willy syndroom etc.
- Moeilijk leerbaar op het sociaal- emotionele terrein
- Matig tot slechte concentratie ivm prikkelgevoeligheid
- Weinig inzicht in consequenties van eigen gedrag
- Moeite met veranderingen
- Grensoverschrijdend gedrag
- Ontwikkelingsperspectief / uitstroommogelijkheden: Na de SO periode stroomt de leerling door naar Praktijkonderwijs, indien alle vaardigheden op niveau 9 van de leerlijn beheerst worden. Is dit niet het geval dan stroomt deze leerling door naar het VSO ZML (brugklassen met accent op cognitie). Na de VSO periode stroomt de leerling uit naar een arbeidssituatie. (bij voorkeur naar sociale werkvoorziening of het vrije bedrijf)

Voor leerlingen met dit profiel is structuurverlening heel belangrijk. De omgeving moet overzichtelijk en voorspelbaar gemaakt worden. Dit houdt in:

- Orden de omgeving en de lesstof
- Maak verwachtingen duidelijk maken
- Herhaal ook de reeds behaalde doelen (leerstof zakt na een tijdje weer weg)
- Maak gebeurtenissen voorspelbaar
- Maak de betekenis van dingen, gebeurtenissen, communicatie en omgangsregels duidelijk
- Herhaal ook reeds behaalde doelen. Leerstof zakt na enige tijd weg
- Voorzie de te verrichten handelingen duidelijk van een begin en een eind
- Bekrachtig elke adequate gewenste handeling of adequaat gedrag volgens leertheoretische principes.

Leerling-kenmerken: zelfstandigheid

- Heeft ondersteuning nodig bij het uitvoeren van meervoudige opdrachten.
- Vertoont zelfinitiatief maar overziet gevolgen van eigen handelen vaak niet.
- Heeft over het algemeen de capaciteit om zelfstandig te leren reizen (VSO)

Leerling-kenmerken: zelfredzaamheid

- Kan zich na de kleuterperiode zelfstandig aan- en uitkleden
- Kan materialen zonder hulp opruimen
- Kan een eenvoudige boodschap overbrengen
- Is binnen en/of buiten de school mobiel (VSO periode)
- Kan eenvoudige, bekende opdrachten / taken zelfstandig uitvoeren

Leerling-kenmerken: taakgerichtheid

- Kan gedurende steeds langere tijd zelfstandig aaneengesloten blijven werken
- Kan meervoudige opdrachten aan, mits dit visueel ondersteund wordt
- Kan een bekende opdracht omzetten in uitvoering zonder begeleiding
- Schakelen van de ene naar de volgende activiteit is mogelijk, mits dit goed vantevoren is doorgesproken
- Heeft transfer mogelijkheden van handelen bij bekende taken
- Kan moeilijk vulling geven aan vrije momenten. (in de klas, in de gang, op het plein)

3. Profiel 4: plaatsing

De leerlingen worden met 4 jaar toegelaten in het SO. (Speciaal onderwijs) Zij worden dan geplaatst in de groep met de jongste leerlingen (4 – 6 jaar) In deze groep wordt nog geen specifieke profiel indeling gehanteerd. Met 6/7 jaar stromen ze door naar een combinatie SO groep (6/7 – 12 jaar) waarin leerlingen met profiel 2 en profiel 4 worden geplaatst. Kern van het onderwijsaanbod vormt het onderwijs van taal en rekenen.

Op 12 jarige leeftijd worden deze leerlingen geplaatst in de VSO (Voorgezet Speciaal Onderwijs) brugklassen met het accent op cognitie. (locatie Radiumstraat)

De leerlingen krijgen in de brugklas les in de eigen mentorgroep. Groepsdoorbrekende activiteiten zijn er op middagen. De leerlingen blijven tot 15 jaar in deze brugklas. Daarna worden ze geplaatst in het praktijkonderwijs of in een praktijkklas van het VSO (16 – 17 jaar) Vanaf dit moment nemen de leerlingen deel aan het vakonderwijs. Ze krijgen dan te maken met meer docenten dan in de brugklas. De stageklassen vormen de uitstroombfase. Na een aantal individuele stages stromen de leerlingen uit naar (beschutte) arbeid. (sociale werkvoorziening of een plek in een bedrijf. Voor leerlingen die het gewenste niveau op de leerlijnen sociale competentie en leren leren niet halen vanwege de invloed van comorbiditeit op het functioneren, is plaatsing in de dagbesteding met doorgroeimogelijkheden een optie. Zo mogelijk plaatsen we leerlingen in een vorm van dagbesteding waarbij leerlingen op termijn in leer- werktrajecten worden geplaatst. Op deze manier kunnen leerlingen op termijn dan alsnog doorgroeien naar beschut werk. De school monitort het vervolg. De stage-coördinator bezoekt regelmatig deze vormen van dagbesteding en overlegt over het vervolgaanbod.

4. Profiel 4: (ortho) pedagogische aanpak

basisprincipes ten aanzien van structuur

Structuur in begeleidingsstijl

- Wees duidelijk over het gewenste gedrag (benoemen)
- Leer adequate omgangsvormen expliciet aan.
- Leren vindt plaats vanuit het principe van empowerment
- Gebruik weinig taal
- Geef doe opdrachten
- Benadruk sterke kanten: bijv. visuele gerichtheid van de meeste leerlingen dmv visualiseren van leerprocessen /opdrachten
- Geef één opdracht tegelijk; meerdere opdrachten werken verwarrend (SO) in de VSO kunnen meerdere opdrachten gegeven worden, mits ondersteund door stappenplannen of een door middel van een dagschema.
- Gebruik duidelijke woorden. Spreek in korte, richtinggevende 'doe' zinnen. Doe dit... Pak dat.. Voor deze leerling is het belangrijk om in heldere, concrete taal te spreken en te handelen. 'Misschien', 'soms', 'vaak' zijn woorden die zoveel mogelijk vermeden dienen te worden (zeg wat je bedoelt, en doe wat je zegt)
- Bouw routines op: dingen gaan op dezelfde manier; dit geeft rust en veiligheid
- Bouw rituelen op: werk met werkkleding voor het vergroten competentiegevoelens

Leerkrachtvaardigheden: structuur in tijd

- Zorg voor een visueel dagprogramma.
- Markeer werkmomenten met een time timer

Leerkrachtvaardigheden: Algemeen

- Laat leerling zelf keuzes maken binnen kaders, om autonomiegevoel te ontwikkelen.
- Blijf aanwezig en herhaal regels meerdere keren per dag.
- Bied structuur door telkens te benoemen wat je verwacht.
- Laat leerling binnen duidelijke kaders en afspraken individueel taken vervullen.
- Leg uit waarom je handelt zoals je handelt.
- Zorg voor selectie en regulering van prikkels.
- Het onderwijs en de aanpak van leerlingen is niet leerkrachtafhankelijk. Dit betekent dat de routine doorloopt bij afwezigheid van de leerkracht.
- Heb begrip voor de problemen van de leerling en het soms bizarre gedrag. (in samenhang met comorbiditeit)
- Wees voorzichtig met het beroep doen op gevoelsmatig inzicht.
- Houd distantie en hanteer een neutrale benadering.

Leerkrachtvaardigheden: Leerkrachtgedrag:

- Pas een uitnodigende, positieve en duidelijke benadering toe in leerlingcontact.
- Vermijd gevoelens van afwijzing, werk met positieve bekrachtigers en beloning; gewenst gedrag benadrukken, ongewenst gedrag niet teveel benadrukken.
- Heb respect voor de leerling en win zijn vertrouwen. Sfeer en houding bepalen de individuele relatie met de leerling.
- Speel flexibel in op situaties.
- Waardeer eigen de eigen inbreng van leerlingen.
- Wees creatief in denken en doen om steeds opnieuw lesprogramma's aan te passen en/of te ontwikkelen om passend onderwijs te kunnen bieden.
- Wees consequent in de uitvoering van regels en afspraken.

Leerkrachtvaardigheden: Communicatie

- Ondersteun de communicatie op concrete wijze door te werken met picto's, foto's of concrete verwijzers
- Gebruik niet teveel taal. Formuleer kort en bondig,. Laat vooral ook zien wat je wilt. De

leerkracht is model

- Ondersteun sociaal gedrag door middel van stappenplannen in de vorm van foto's picto's of schrift
- Zorg dat je de aandacht van de leerling hebt, voordat je instructie geeft.
- Beperk je taalgebruik: praten is prikkelen. Daarom kort, enkelvoudig en eenvoudig formuleren.
- Verval niet in discussies (welles-nietes). Een gebaar maakt vaak meer indruk dan veel gepraat.
- Gebruik duidelijke taal, geen figuurlijke taal. De leerling ervaart de wereld namelijk op een andere manier, en kan andere betekenissen geven aan taal. Vermijd ironie en sarcasme en reflecteer na een grapje altijd even en benoem expliciet dat het een grapje was.

Leerkrachtvaardigheden: Regels:

- Gebruik zoveel mogelijk non-verbale signalen.
- Structureer blijvend voor, herhaal steeds regels en afspraken.
- Doseer het gebruik van time-out en maak hierover duidelijk afspraken met individuele leerlingen
- Maak afspraken (contract) over wanneer welke maatregel wordt toegepast. Bij sommige leerlingen werkt het wel goed om een time-out te nemen om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen

Leerkrachtvaardigheden: Positieve benadering / bekrachtiging

- Benoem zoveel mogelijk het gewenste gedrag.
- Probeer alert te zijn op positief gedrag, hoe miniem ook, en beloon dit direct. Probeer negatief gedrag te negeren voor zover dit mogelijk is. Negatieve aandacht is voor deze leerlingen vaak ook een 'beloning.' Belonen werkt beter dan straffen.
- Stel samen met de leerling de beloners vast. Dit werkt motiverend.
- Bepaal eerst welk positief gedrag je wilt zien, voordat je het ongewenste gedrag gaat veranderen.
- Besteed positieve aandacht door kleine opdrachten direct hoog te waarderen (opdrachten waarvan je zeker weet dat de leerling ze goed kan uitvoeren zodat succeservaringen verzekerd zijn). Positieve aandacht betekent ook: probleemsituaties voorzien en preventief te werk gaan. Bijvoorbeeld door de leerling van tevoren te vertellen wat er gaat gebeuren als iets van de normale dagelijkse gang van zaken afwijkt.
- Wees voorzichtig met het oefenen van zwakke vaardigheden.

5. Profiel 4: (ortho) didactisch aanbod

Aanbod algemeen

Voor leerlingen met profiel 4 is het belangrijk dat er aandacht wordt besteed aan de leervakken. Leerlingen met dit profiel hebben de mogelijkheid om hun cognitieve vaardigheden goed toe te passen in praktische (werk)situaties. De ontwikkeling hiervan moet daarom lang een speerpunt vormen in het onderwijsaanbod aan leerlingen met dit profiel. In de SO vormt een methodisch aanbod van rekenen en taalonderwijs de kern van het onderwijs. De SO afdeling maakt hierbij gebruik van reguliere basisschool methodes.

In de VSO blijft het methodisch aanbieden van lezen en rekenen in de brugklasperiode (12 – 15 jaar) belangrijk. Deze leerlingen laten in deze periode nog veel ontwikkeling zien in de leervakken. Daarna wordt het aanbod van praktijkvakken met daaraan gekoppelde beroepscompetenties steeds belangrijker. In de praktijkklassen (15/16 jaar) en de stageklassen leren leerlingen arbeidsvaardigheden in een praktijksituatie. Ook kiezen ze in deze periode voor een uitstroomrichting.

Via stages vinden deze leerling een werkplek in de maatschappij.

De leerling met een Profiel 4 leert zowel van een theoretisch aanbod als ervaringsgericht. Hij weet eenvoudige theoretische kennis om te zetten in praktisch handelen. In de VSO vormt het behalen van erkende certificaten (zoals VCA en brommercertificaat) onderdeel van een mogelijk onderwijsaanbod. Er worden referentieniveaus taal en rekenen vastgelegd. De referentieniveaus zijn in dit profiel streefniveaus. Aan het eind van het VSO geeft de school aan waar de leerling staat ten opzichte van de referentieniveaus.

Naast het aanleren van cognitieve vaardigheden wordt er uiteraard aandacht besteed aan het ontwikkelen van de praktische vaardigheden en aan de ontwikkeling van het gedrag en het vergroten van de sociale competentie.

Bij de ontwikkeling van het gedrag is het streven erop gericht om de leerling te helpen bij de ontwikkeling van zelfvertrouwen en het vergroten van zelfkennis via het benadrukken van positief gedrag. De ontwikkeling van een goede taak- en werkhouding vormt hierbij ook van jongs af aan een doel op zich. De ontwikkeling van de sociale competentie vaardigheden houdt onder andere een aanbod van burgerschapskunde en het leren samenwerken met anderen in. Het sociaal functioneren van de leerling in de maatschappij vormt de spil van het onderwijsaanbod bij het aanleren van deze vaardigheden.

Leerlingen met profiel 4 kunnen zich over het algemeen via gesproken taal voldoende tot goed uiten en de ander begrijpen. Bij complexere vormen van communicatie en handelen in sociale- en/of praktijksituaties is het ondersteunen van de communicatie door middel van het hanteren van (sociale) stappenplannen gewenst.

Leerkrachtvaardigheden: algemeen

Er wordt lesgegeven volgens de volgende principes

- Deel leerstof op in overzichtelijke stappen.
- Maak individuele stappenplannen
- Visualiseer gedrag
- Pas positieve bekrachtiging toe
- Buig angstig en/of agressief gedrag om
- Pas het ADI model toe
- Versterk de taakoriëntatie. (bij leerlingen met comorbiditeit een taak altijd aanbieden op dezelfde wijze)
- Geef lesovergangen duidelijk en tijdig aan. (leerlingen moeten zich hierop voor kunnen bereiden)
- Bereid leerlingen voor op vrije situaties. Bespreek – indien nodig - wat leerlingen dan gaan doen. (visualiseren tijd door inzetten van een time timer)
- Splits lesstof op in overzichtelijke deeltaken, waarbij er niet teveel verschillende opdrachten ineens gegeven worden
- Zorg voor kortere luistertijd en meer “doetijd”
- Besteed veel aandacht aan motivatie
- Zorg voor goede afwisseling inspanning en ontspanning

Leerkrachtvaardigheden: Communicatie algemeen **Uitgangspunt is positieve bekrachtiging.**

- Maak contact.
- Geef leerlingen voldoende bedenktijd (minimaal 10 sec wachten).
- Spreek de leerling bij de naam aan.
- Gebruik een stellende, directieve, maar neutrale wijze van communicatie. (gebruik woorden nu en praat in de ik-vorm tijdens de instructie)

Leerkrachtvaardigheden: communicatie tijdens de instructie / verwerking

- Zet stappenplannen, foto's, film etc. dagelijks in om het leerproces te ondersteunen en de dagindeling te verhelderen
- Verduidelijk en visualiseer de leerstof en de opdracht tijdens de les meerdere malen. Herhaling is noodzakelijk!. Ondersteun de mondelinge instructie visueel met behulp van schema's, stappenplannen, filmpjes etc.
- Zorg voor een rijke, didactische leeromgeving. Maak gebruik van de computer en het digibord. Deze bieden veel structuur, zijn zelfcorrigerend en geven snel feedback.
- Visualiseer groepsregels en hang deze zichtbaar op in de klas
- Controleer meerdere malen of de leerling snapt wat er van hem verwacht wordt door hem regelmatig de leerstof of de opdracht te laten samenvatten. (wat gaan we leren, wat moet je doen?)
- Geef niet vanuit de verte instructie (de leerkracht is nabij de leerling en zorgt voor persoonlijk (oog)contact tijdens het geven van instructie.)

Leerkrachtvaardigheden: Regels:

- Kies samen met de leerlingen de belangrijkste regels.
- Regels zijn er om steun te bieden, niet om te straffen of te verbieden.
- Hou je zelf ook aan de regels.
- Hanteer regels consequent
- Hang de regels voor iedereen zichtbaar op.

Regelkenmerken:

- Eenduidig
- Stellend en directief zijn, er is geen ruimte voor discussie ("Ik wil dat je...").
- Positief gesteld

Leerkrachtvaardigheden: Kennis:

- Kennis van leerlingen met een verstandelijke beperking
- Kennis van de invloed van psychiatrische beelden bij leerlingen met een verstandelijke beperking
- Kennis van verschillende syndromen en ziektebeelden

Leerkrachtvaardigheden: Klassenmanagement

- Maak gebruik van een vast dagrooster
- Voorkom afleiding, zorg voor een rustige werkomgeving. (de deur dicht)
- Hanteer vaste afspraken bij hulp vragen
- Geef alles een vaste plek voorzien van labels
- Neem een centrale plek in als leerkracht
- Hanteer duidelijke looproutes

Leerkrachtvaardigheden: feedback geven

- Geef direct eenduidige en heldere feedback op gewenst en ongewenst gedrag
- Wees kort en duidelijk in je reacties
- Leg niet uit wat er mis is gegaan maar benoem welk gewenst gedrag ervoor in de plaats moet komen
- Bekrachtig onmiddellijk het gewenste gedrag, zodra je dit waarneemt.
- Maak gebruik van een beloningssysteem

6. Profiel 4: Kernleerlijnen en vak aanbod in de VSO (12 – 18 jaar)

Aanbod VSO afdeling: Algemeen

1. Wat betreft de *vergroten van de sociale competentie* focust het onderwijs in de VSO zich op het vergroten van het zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid en de weerbaarheid van de leerling. De leerling krijgt inzicht in eigen gedrag en vaardigheden en de te behalen doelen door het gebruik van de competentielijn Arbeidsvaardigheden en het portfolio InCtrl. Hierbij worden Er wordt met leerlingen afgesproken aan welke doelen ze in een vastgestelde periode werken. Tijdens een aantal praktijklessen wordt de leerlingen vooraf meegedeeld dat we ook gaan letten hun leerdoel. Na de les wordt het resultaat met de leerling besproken tijdens de mentor les. De leerlingen worden actief betrokken bij de bespreking. Er wordt nadrukkelijk gevraagd naar hun eigen mening en hoe ze reflecteren. Hebben ze het doel behaald of niet? Wat zijn de oorzaken van succes of nog niet behalen? De spanne van zelfstandig werken wordt uitgebouwd, Op het eind van de schoolloopbaan moet de leerling in staat zijn om van pauze tot pauze te werken. De leerling leert om hulp te vragen, aan te geven wanneer hij een probleem heeft, Maar ook om aan te geven dat hij bang, boos of verdrietig is en hoe hij hiermee om moet gaan.
2. Onder andere door middel van het vak productie worden de leerlingen voorbereid op het *meer arbeidsmatig werken en het verbeteren van de taak- werkhouding* in de toekomstige werkomgeving. Vanuit een *creatief* aanbod wordt de leerling geleerd om te werken met stappenplannen en hierdoor wordt een zelfstandiger werkhouding aangeleerd. Een wezenlijk punt van verschil met de SO afdeling is dat de gemaakte producten niet zelf mogen worden gehouden, maar worden verkocht. Tijdens dit vak wordt ook steeds aandacht besteed aan uitbreiden van de tijdsspanne, waarin leerlingen zo zelfstandig mogelijke moeten werken.
3. Het *rekenonderwijs* en het onderwijs in schriftelijke taal is voor leerlingen met een profiel 4 gericht op het verwerven van een zo hoog mogelijk reken- en taalniveau (minimaal Cito E5 voldoende bij het verlaten van de VSO) Indien mogelijk werken we toe naar referentieniveau 1F. De belangrijkste methodes die we hierbij hanteren zijn: Taal op Maat, Nieuwsbegrip, Reken Zeker.
4. *Voorbereiding op latere werksituatie:* Via oriëntatie in de brugklas, arbeidstraining in de praktijkklas en individuele stages in de stageklas wordt de leerling voorbereid op het werken. Het stagebureau zoekt naar stageplaatsen waar de leerling in de arbeidsomgeving wordt geplaatst die aansluiten bij de interesse van de leerling. Doel is het uitstromen naar arbeid.

Onderwijs aanbod gerelateerd aan de kern leerlijnen en de belangrijkste methodes in schematisch overzicht

Leerlijn: eindniveau	onderdeel	Belangrijkste methodes
12		
Schriftelijke en mondelinge taal	AVI E5 beheersingsniveau Kan verschillende soorten teksten lezen en begrijpen. (recepten, actueel, eenvoudig (kranten) artikel, handleidingen, recepten Kan eenvoudig briefje schrijven (meerdere, met elkaar samenhangende zinnen) Kan eigen naam, adresgegevens en personalia noteren op een formulier (bijv. stagecontract) Spelt klankzuivere- en niet klankzuivere woorden. Kan woorden met stomme –e schrijven, Kan eerste spellingscategorieën goed spellen. CITO M5 voldoende	Nieuwsbegrip, Via vooraf taal, Taal op Maat (spelling) Aanbod via digitale media en Zuludesk (ICT aanbod)
Rekenen en wiskunde	Kan berekeningen met tijd uitvoeren Begrijpt getallen tot en met 10.000. Kan rekenkundige bewerkingen uitvoeren al dan niet met behulp van de	Rekenboog, Maatwerk, Via vooraf rekenen, Nieuwsrekenen

	<p>rekenmachine. Kan eenvoudige rentepercentages berekenen en kan enkele tafels (2,5,10) toepassen in praktijksituaties</p> <p>Afronden van bedragen naar 5 of 10 eurocent</p> <p>Kent inhoudsmaten, lengtematen, en kan hiermee eenvoudige berekeningen uitvoeren</p> <p>CITO E5 voldoende</p>	
Sociale competentie en sociaal emotionele vaardigheden	Arbeidscompetenties: bijv samenwerken, aangeven dat je hulp nodig hebt, op tijd komen, hygiënisch en ergonomisch werken etc.	Kinderen en hun sociale talenten
Groeimodel (brugklas) Competentielijst arbeidsvaardigheden	Kan een dagdeel geconcentreerd werken aan eenvoudige bekende taken. Kan aan de hand van stappenplannen meervoudige taken uitvoeren,	Voor beschrijving zie kadernotitie Arbeid en dagbesteding; onderdeel Arbeid
Motorische ontwikkeling	Heeft basisuithoudingsvermogen. Kent een aantal spelvormen, Kan gereedschappen van uitstroomrichting hanteren en juist toepassen	Oefenen tijdens de vakmomenten
Wonen	Kan eenvoudige huishoudelijke taken zelfstandig uitvoeren, Kan eenvoudige gerechten met behulp van recept zelfstandig bereiden, kan zelfstandig reizen, Kan met hulp, eigen administratie regelen,	Wooncursus, Burgerschapskunde, zelfstandig reizen training Horeca koken
Praktijkvakken	Volgt vakken van de uitstroomrichting, heeft van deze vakken basis theoriekennis, behaalt de hiervoor benodigde certificaten op school of via de AT plek en stage plek.	Methodes van de praktijkvakken

Zie voor een meer gedetailleerde beschrijving van de diverse vakken in het VSO De schoolgids geeft uitgebreide informatie hierover. Elke ouder ontvangt jaarlijks de schoolgids.

7. Profiel 4: Ontwikkelingsperspectief en uitstroom

De WA van Lieflandschool hanteert leerlijnen om de ontwikkeling van haar leerlingen te volgen en inzichtelijk te maken. Leerlijnen zijn onderverdeeld in 12 leerstof niveaus, waarin de moeilijkheidsgraad van de leerstof langzamerhand oploopt van basaal (niveau 1) naar een complexer (niveau 12) De leerlingen met profiel 4 ontwikkelen zich volgens onderstaand schema. De leerlingen ontwikkelen zich op het ene leergebied anders, dan op het andere. De van Lieflandschool streeft ernaar om het hoogst haalbare uit haar leerlingen te halen. Op deelgebieden zullen de leerlingen met het profiel 4 zich verder ontwikkelen dan het gele schema en op deelgebieden minder ver. Streefniveau is niveau 12 /13/ 14 van de CED leerlijnen op de belangrijkste kernleerlijnen. (zie voor opgave van deze leerlijnen bij 7 : leerstofaanbod en leerlijnen)

Het ontwikkelingsperspectief met het daaraan gekoppelde uitstroomniveau wordt mede bepaald door het behaalde niveau op de leerlijnen. Als leerlingen nog heel jong zijn, kan dit nog niet precies bepaald worden. Naarmate de school doorlopen wordt, kan het perspectief scherper worden omschreven.

Leerlingen met overwegend profiel 4 (geel) stromen op circa 18 - jarige leeftijd uit naar arbeid. Dit kan zijn een baan bij een regulier bedrijf of werken bij de Sociale Werkvoorziening. Leerlingen met comorbiditeit, waarbij de bijkomende problematiek het zelfstandig functioneren van de leerling fors belemmert, kunnen hierdoor uitstromen naar dagbesteding met arbeidsmatige

activiteiten. (uitstroom profiel 2, (roze)

In de schoolgids kunt u lezen waar de schoolverlaters uiteindelijk uitstromen in het hoofdstuk leeropbrengsten.

Leeftijd	Profiel 4	CITO Taal en rekenen
SO		
4 jaar	1,2	
5 jaar	3	<M1,M1
6 jaar	4	E1,M2
7 jaar	5	M2,E2
8 jaar	6	E2,M3
9 jaar	7	M3,E3
10 jaar	8	
11 jaar	8,9	E3,M4
12 jaar	9	M4, E4
VSO		
12 jaar	10	
13 jaar	10,11	E4
14 jaar	11	M5,E5
15 jaar en ouder	12	M5, E5
Uitstroom naar:	Arbeid	

8. Profiel 4: Leerlingvolgsysteem en toetsing

De ontwikkeling van de leerling wordt bijgehouden in LVS2000. (Leerling Volg Systeem 2000) Dit is het digitale leerlingvolgsysteem van de school. In dit leerlingvolgsysteem zijn alle leerlijnen, met de daarbij behorende doelen opgenomen. Na een lessencyclus waarbij de leerstof gericht op het behalen van een specifiek doel wordt aangeboden, noteert de leerkracht het leerresultaat in het leerlingvolgsysteem.

Het beoordelen of doelen behaald zijn vindt plaats op 3 verschillende manieren:

1. Door het afnemen van *Cito toetsen* (bij een bepaald leerlijn niveau wordt een bepaalde Cito toets afgenomen.) Een Cito toets is een onafhankelijke, genormeerde toets. Hiermee kun je de resultaten van de leerling vergelijken met een gemiddelde basisschoolleerling. Dit geeft ouders en leerkrachten een aanduiding van het functioneringsniveau van de leerling in vergelijking met basisschoolleerlingen. Niveau 12 van de CED leerlijnen komt gemiddeld overeen met het ontwikkelingsniveau van een basisschoolleerling in klas 5 van de basisschool. Hierbij horen de CITO toetsen M5 en E5 (Midden leerjaar 5 en Eind leerjaar 5)
2. Door het afnemen van *methode gebonden toetsen*. (bijv. de methode Taal op Maat toetst na elk leerstofblok de vaardigheden mbv een toets)
3. Door het *observeren* van leerlingen in de klas. Bijv. doel: een uur zelfstandig aan meerdere

taken werken met behulp van een stappenplan of dagtaak. Dit kan de leerkracht observeren in de dagelijkse klassensituatie

Twee keer per jaar wordt het onderwijs- leerproces geëvalueerd.

De evaluatie geeft in ieder geval de volgende informatie

- a. Welk niveau van de leerlijn de leerling voldoende beheerst.
- b. Welk niveau van de Cito toets voldoende wordt beheerst.
- c. De resultaten van de methode gebonden toetsen
- d. Welk niveau van de digitale geletterdheid er behaald is.
- e. Welk niveau van de overstijgende leerlijnen behaald is
- f. Resultaten stages en arbeidstrainingen
- g. Resultaten op de leerlijn wonen.

Tijdens de evaluatie- en handelingsplan besprekingen wordt deze evaluatie gebruikt om het leerniveau en het leerresultaat inzichtelijk te maken voor ouders.